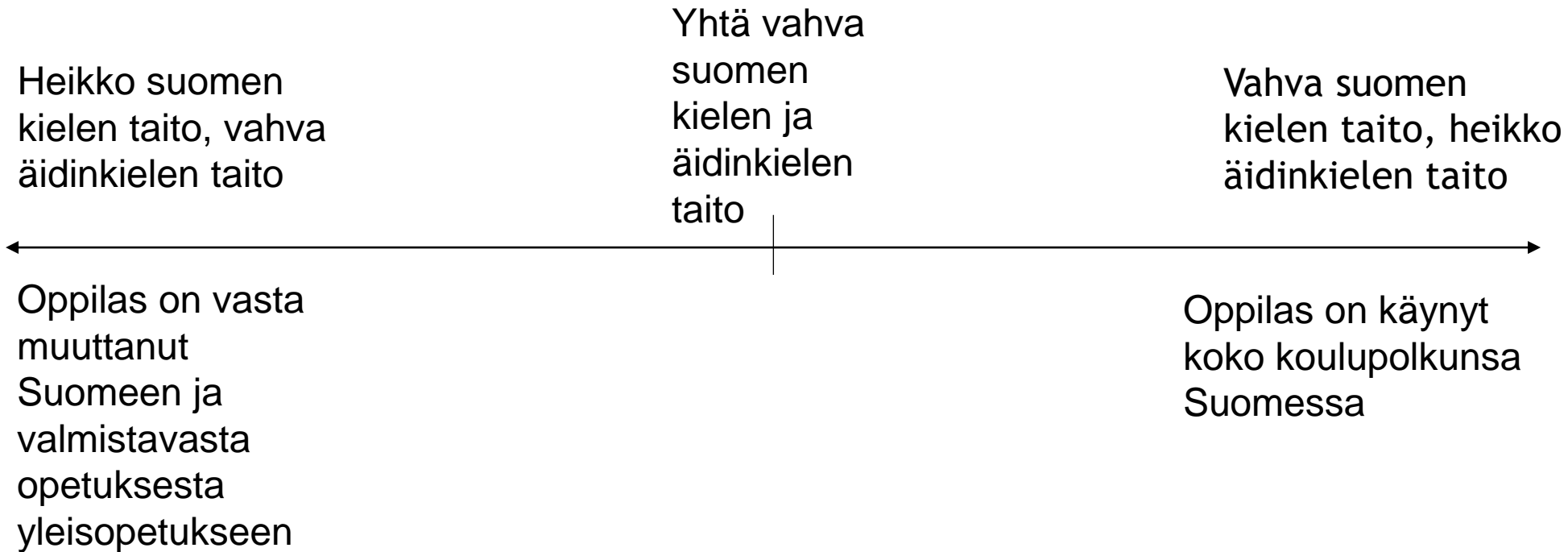

Suomen oppimäärän valinta ja vaihtaminen

Päivitetty ohje syksy 2022
Monikulttuuriset opetuspalvelut
Suomenkielinen perusopetus

Suomen kielen ja äidinkielen taito

Suomea toisena kielenä opiskelevien oppilaiden erilaiset taustat

- S2-oppilaiden taustat vaihtelevat hyvin paljon
 - Syntynyt Suomessa (vanhemmat syntyneet Suomessa) ⇔ Valmistavasta opetuksesta juuri yleisopetukseen siirtyneet oppilaat
- Oppilaiden taustat voivat vaihdella hyvin laajalla skaalalla:
 - Oppilas on syntynyt Suomessa
 - Oppilas on tullut Suomeen ennen koulun alkua ja osallistunut suomenkieliseen varhaiskasvatukseen
 - Oppilas on muuttanut Suomeen alkuopetuksen aikana.
 - Oppilas on muuttanut Suomeen 3.-5. luokkalaisen ikäisenä.
 - Oppilas on muuttanut Suomeen 6.-9. luokkalaisen ikäisenä. Nämä alakoulun lopun ja yläkoulun aikana tulleet oppilaat jatkavat S2-oppilaana perusopetuksen loppuun lähes aina.

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaine jakautuu seuraaviin oppimääriin:

- Suomen kieli ja kirjallisuus (S1)
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2)
- Näiden oppimäärien eroista saat lisää tietoa S2- ja S1-opetussuunnitelmien vertailumateriaaleista, jotka löytyvät [Monikulttuurisen oppilaan koulupolku –työtilasta](#)

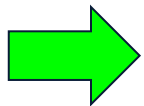
Suomen kielen kehittymisen vaihteita

- **Kielitaito jakautuu neljään osa-alueeseen: puheen ymmärtäminen, puhuminen, tekstin ymmärtäminen ja kirjoittaminen** (opetussuunnitelmassa: vuorovaikutustilanteissa toimiminen, tekstien tulkitseminen, tekstien tuottaminen; kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen sekä kielen käyttö kaiken oppimisen tukena).
- Kaikkia kielitaidon osa-alueita tulee tarkastella. Yleensä puheen ymmärtäminen ja puhuminen kehittyvät nopeimmin. Tavallisesti kirjoittamisessa oma tuottaminen kehittyy hitaimmin.
- Suomen oppimisen sisältöalueista tuttujen ja arkisten aiheiden käsitteleminen kehittyy nopeimmin, mutta vieraampien aiheiden oppiminen vaatii aikaa, kielellistä tukea ja harjaantumista.
- Suomen kielen taidon kehittymistä tulee tarkastella myös muiden oppiaineiden opiskelun näkökulmasta.
- Kielen oppiminen etenee aina yksilöllisesti ja edellyttää vahvaa vuorovaikutusta kieliyhteisössä eli omassa luokassa ja koulussa.
- Suomen taidon kehittymisen vaihteista saat lisää [tietoa Kehittyvän kielitaidon asteikosta](#)

Suomen kielitaidon kehityksen kesto ja oletettava eteneminen

Uuden kielen oppimisen kesto

- **Sosiaalisen kielitaidon (arkikieli)** oppiminen vie oppilaasta riippuen **6 kk - 2 vuotta**.
- **Oppiaineiden eli tiedonalojen kielten (akateemisen kielen)** omaksuminen kestää **5 - 7 vuotta** (Cumminsin arvio englannin perusteella), suomen kielen opettajien kokemuksen mukaan 5 - 8 vuotta.
- Suomen tiedonalojen kielten omaksuminen voi kestää kotoutumisen venyessä jopa 10 vuotta.

Kielitietoinen opetus

Lähteet

Cummins, Jim 1996. *Negotiating Identities: Education for Empowerment in a Diverse Society*. Toronto: CAFE, s. 62-63.

- DivEdin video *What do school leaders need to know about students learning the school language* suomenkielisin tekstityksin: <https://www.youtube.com/watch?v=czOsfsDwfQQ>

Suomen kielitaidon kehityksen kesto

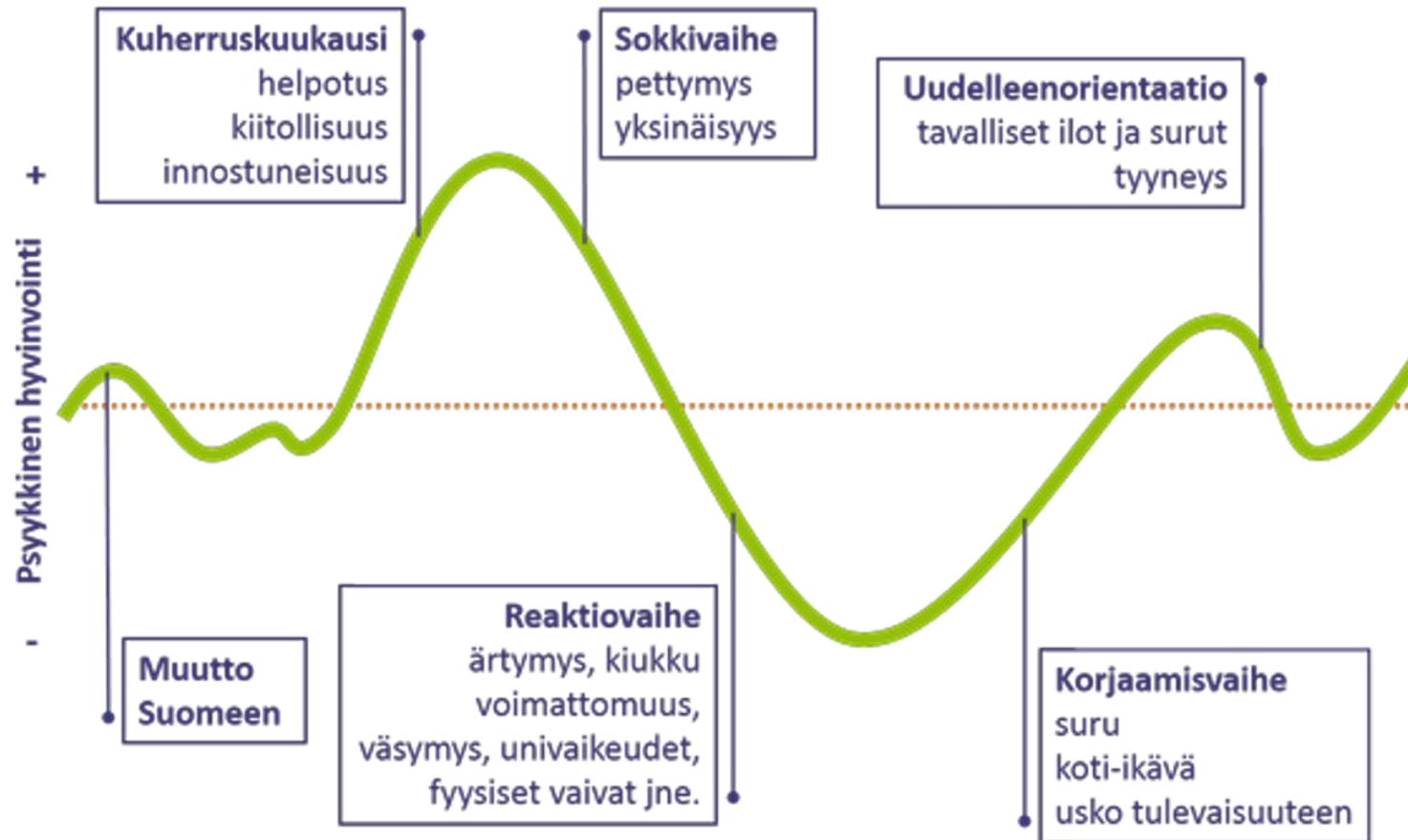
Suomen oppimisen keston vaikuttavat mm. seuraavat tekijät:

- Oppilaan elämänhistoria (mm. koulunkäyntitausta), taidot (mm. koulunkäyntitaidot ja oppiaineiden sisältöjen tunteminen ja osaaminen), ensimmäinen kieli/ensikieliset, kotoutuminen, kehitys ja terveys, persoonallisuus ja ikä
- Oppilaan kasvu- ja toimintaympäristö: lähtömaa, perhe, yhteisöt ja yhteiskunta

Lähde: Arvonen, A., Katva, L. & Nurminen, A. 2010. Maahanmuuttajien oppimisvaikeuksien ymmärtäminen, Opetus 2000. Jyväskylä: PS-Kustannus

- Oppilaan kehitysvaihe maahanmuuton psyykkisessä prosessissa (lisää seuraavassa diassa)

Maahanmuuton psyykkinen prosessi

Lähde: Bremer L. & Haavikko A.: Ulkoisesti erilaisia, sisäisesti samanlaisia. Opas mielenterveystyöhön yli kulttuurirajojen. SMS-Tuotanto Oy 2009.

© Mielenterveysseura

Kenelle S2-oppimäärä opetussuunnitelman mukaan kuuluu?

- ”Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimääriä koskevista valinnoista.
- Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta.
- Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta.

Lähde: POPS 2014, s. 118, toistuu ylemmillä luokka-asteilla s. 185 ja s. 314.

Kenelle S2-oppimäärä opetussuunnitelman mukaan kuuluu? (jatkuu)

- Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:
 - oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei anna vielä edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
 - oppilaan suomen kielen taito ei anna vielä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän opiskeluun.”

Lähde: (POPS 2014, s. 118, toistuu ylemmillä luokka-asteilla s. 185 ja s. 314.)

Esooseen muuttava oppilas tai koulutulokas

- Koulu arvioi sopivan suomen oppimäärän ja huoltajaa informoidaan oppimäärästä esim. huoltajatapaamisessa syksyn aikana.
- S2-opetusta tarvitsevan Esooseen muuttavan oppilaan, ekaluokkalaisen tai esiopetuksen oppilaan huoltajilta ei pyydetä erikseen lupaa S2-opetukseen.
- Huoltajatapaamisissa käydään läpi oppilaan suomen kielen opiskelu ja selvennetään sen tavoitteet.

Suomen oppimisen jatkumo esiopetuksesta toiselle asteelle

- Suomen kielen oppiminen on jatkuva prosessi.
- Suomen oppiminen edellyttää vahvaa suomen kielen tukea suomenkielisestä varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta alkaen. Jos oppilas tulee Suomeen kouluun vasta alkuopetuksen aikana, hän tarvitsee valmistavan opetuksen jälkeenkin paljon tukea suomeksi opiskelussa.
- Jos maahanmuuttotustainen oppilas on osallistunut suomenkieliseen varhaiskasvatukseen ja oppilaan suomen taito ja kotoutuminen ovat edenneet hyvin, tavoitteena on, että hän siirtyy perusopetuksen aikana S2-oppimäärästä S1-oppimäärään.

Suomen oppimisen jatkumo esiopetuksesta toiselle asteelle

- Oppilas voi jatkaa tarvittaessa S2-oppimäärän opiskelua toisella asteella.
- Oppilas voi opiskella suomea toisena kielenä, vaikka hänen äidinkielekseen olisi merkitty suomi.
- Kun oppilaalla on ollut alakoulussa S2-oppimäärä, hän voi jatkaa samaa oppimäärää 7. luokalla. Koulu tarkastelee 7. luokan aikana, että oppilaan suomen oppimäärä on tarkoituksenmukainen.
- Huoltajatapaamisissa käydään läpi oppilaan suomen kielen opiskelu ja selvennetään sen tavoitteet.

Miten oppimäärä selvitetään?

- Oppilasta opettavat opettajat arvioivat oppilaan suomen taidon yhdessä.
- Arvioinnin pitää sisältää jatkuvaa oppilaan edistymisen seuranta ja havainnointia oppimis- ja arkitilanteissa: oppitunnit, ryhmätyöskentely, arviointikeskustelut, itsearviointi, ruokailu- ja välituntitilanteet, yhteisöllinen toiminta ym.
- Kun kartoitat suomen taitoa, selvitä oppilaan suomen kielen puhumisen ja kuullun ymmärtämisen taito sekä luetun ymmärtämisen ja kirjoittamisen taso.
 - S2-kartoituksia esim. Kielipuntari, Liikettä lukutaitoon -materiaali, koulutulokkaille Kielipeda (Pienten kielireppu) sekä muiden oppiaineiden materiaalit
 - Kartoittaa voi luetun ja/tai kuullun ymmärtämistä, tuottamista (puhuminen, kirjoittaminen) ikä- ja taitotaso huomioiden.
- Niveltäminen, yhteistyö aikaisemman opettajan kanssa.

S1/S2-oppimäärän vaihtaminen

- Oppimäärän edestakainen vaihtaminen ei ole oppilaan edun mukaista.
- Vaihtaminen on mahdollista lukukauden tai jakson vaihteessa.
- Oppimäärän vaihtamista suunnitellaan ja pohditaan yhteistyössä opettajien ja huoltajien kanssa.
- Opettajilla on pedagoginen vastuu kertoa huoltajille realistisesti oppilaan suomen kielen taitotasosta, opetussuunnitelman vaatimuksista sekä siitä, miten aiottu oppimäärän vaihtaminen vaikuttaisi oppilaan opintoihin.
- Opettajat tukevat oppimäärän valinnassa, mutta huoltajilla on päätösvalta.
- Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. (628/1998, 3 §)

S2-oppimäärän vaikuttamisesta toisella asteella lisää dioissa 17 ja 18

Kun opettajalla herää ajatus oppilaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuuden oppimäärän vaihtamisesta

- Asia käsitellään oppilasta opettavien opettajien yhteistyönä.
- Huoltajien kanssa laaditaan vapaamuotoinen hakemus oppimäärän vaihtamisesta.
- Rehtori tekee hallinnollisen päätöksen oppilastietojärjestelmään.

Kun oppilaan huoltajat ilmaisevat toiveen muuttaa oppilaan oppimäärää(S2->S1 tai S1->S2)

- Huoltajat kutsutaan keskustelemaan asiasta.
- Keskustelussa varmistetaan, että huoltajat ymmärtävät, mistä oppilas hyötyy.
 - Selvennetään huoltajille, mitä S2- ja S1-opetus ovat käytännössä ja miten toisen kielen opetus eroaa vieraan kielen opetuksesta. Korostetaan, että S2- ja S1-opetus ovat samanarvoisia.
- Huoltajille kerrotaan selkeästi koulun näkemys oppilaalle parhaiten soveltuvasta oppimäärästä.
- Oppilaan huoltajat päättävät viime kädessä oppimääriä koskevista valinnoista.
- Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. (POPS 2014, 118.)

PROSESSIKUVAUS SUOMEN KIELEN OPPIMÄÄRÄN VAIHTAMISESTA ESPOOSSA ELOKUU 2022 ALKAEN

PIKAOHJE

- Suomen oppimäärän vaihdoksen tulee ajoittua lukuvuoden (tai lukukauden) vaihteeseen. Ratkaisun tulee olla mahdollisimman pysyvä perusopetuksen ajan. Jatkuva vaihtaminen hankaloittaa oppilaan opiskelua.
- Oppilasta opettavat opettajat arvioivat yhdessä oppilaan suomen kielen taidot kaikilla kielitaidon osa-alueilla (puhuminen, kuullun ymmärtäminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen sekä oppiaineisiin liittyvä suomen taito eli eri tiedonalojen kielten taito).
- Kutsutaan huoltajat koululle neuvotteluun.
- Opettajat kertovat huoltajille oppilaan suomen kielen taidon ja sen, miten suomen taito vaikuttaa opiskeluun eri oppiaineissa sekä jatko-opinnoissa toisella asteella.
- Huoltajille kuvataan, miten tärkeä suomen kielen monipuolinen suullinen ja kirjallinen vahva pohja on opiskelussa etenemisen ja työllistymisen kannalta.
- Opettajat suosittelevat oppimäärän valintaa, mutta perusopetuslain mukaan huoltajilla on päätösvalta.
- Huoltajat laativat vapaamuotoisen kirjallisen hakemuksen oppimäärän vaihtamisesta.
- Rehtori tekee hallinnollisen päätöksen oppimäärän vaihtamisesta. Rehtorin päätös oppimäärän vaihtamisesta -kaavake on Primuksessa. Päätös postitetaan kotiin.
- **Ekaluokkalaiset ja Espoon ulkopuolelta muuttaneet oppilaat:** Koulu arvioi sopivan suomen oppimäärän ja huoltajaa informoidaan oppimäärästä esim. huoltajatapaamisessa syksyn aikana. Huoltajalta ei pyydetä erikseen lupaa S2-opetukseen. Huoltajan pitää kuitenkin aina tietää, mitä oppimäärää oppilas opiskelee.

S2-oppimäärä ei vaikuta toisen asteen opintohakuun

- Kun oppilas hakee yhteishaussa toisen asteen opintoihin, S2-oppimäärän arvosana on tasavertainen suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän (S1) arvosanan kanssa.

S2-opinnot lukiossa

- Jos oppilas saa päättöarvosanan s2-oppimäärästä, hänet sijoitetaan yleensä tämän perusteella lukiossa s2-oppimäärään
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella.
- Lukion alussa opiskelija saa kokeilla äidinkielenkin opintojaksoja.
- Oppimäärä voidaan LOPSin mukaan vaihtaa (mikäli kielitaidon taso eri osa-alueilla riittää).
- Opiskelija hyötyy eniten siitä, että opiskelee alusta asti sitä oppimäärää, jonka aikoo kirjoittaa. Ylioppilaskokeet ovat erilaiset.
- Oppimäärän valinta on tästä syystä hyvä tehdä ensimmäisen opiskeluvuoden aikana.

Lukio: osallistumisoikeus S2-ylioppilaskokeeseen

- Opiskelijalla on oikeus osallistua suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kokeeseen ilman erillistä hakemusta, jos kokelaan väestörekisteriin merkitty äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame ja kokelas on opiskellut lukion oppimäärän mukaiset suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän pakolliset opinnot.
- Ylioppilastutkintolautakunta voi hakemuksesta painavan syyn vuoksi myöntää oikeuden suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kokeen suorittamiseen muulle kuin edellä tarkoitettulle opiskelijalle.

Lähde: [Suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kokeen määräykset](#). YTL 2022.

S2-yo-kokeen vaikutus lukion jälkeisiin opintoihin

- Suomessa yliopistot ovat autonomisia ja päättävät itse valintakriteerinsä, **joissa voi olla muutoksia vuosittain.**
- On hyvä tarkistaa vuosittain toivotun korkeakoulun tai yliopiston valintakriteerit.